

Siirtolaisuusinstituutin arkistomateriaali tiedon lähteenä

Jarno Heinilä, arkistonhoitaja
jarno.heinila@utu.fi

Mikä arkisto?

- Siirtolaisuusinstituutin (SI) toimintaan on alusta asti kuulunut historiallisen arkiston ylläpito
- Arkistosta käytetään myös nimeä **Siirtolaisuuskokoelmat**
- Painottunut voimakkaasti maastamuuton ja ulkosuomalaisuuden dokumentointiin
→ maahanmuuttoonkin liittyvää aineistoa kertynyt 1990-luvulta lähtien, kerääminen ei systemaattista toistaiseksi

Yleistä tilastotietoa Siirtolaisuuskokoelmista

- Kokoelman-/arkistonmuodostajia n. 1000
 - 1939 kartuntatapahtumaa syyskuuhun 2015 mennessä (lahjoitukset, deponoinnit, omat hankinnat, kopioinnit)
- keskimäärin 47 kartuntaa/vuosi

Yleistä tilastotietoa Siirtolaisuuskokoelmista

Arkistoaineiston maantieteellinen jako:

- Yhdysvallat 50 %
- Australia 15 %
- Kanada 10 %
- Etelä-Amerikka 10 %
- Aasia, Afrikka, Eurooppa 15 %

Kaiken kaikkiaan Siirtolaisuuskokoelmissa on aineistoja lähes 60:sta maasta.

Kokoelman-/arkistonmuodostajat

- Ulkosuomalaiset eli itse siirtolaiset yksityishenkilöinä
- Siirtolaisten perustamat yhdistykset, seurat ja järjestöt
- Siirtolaisten jälkeläiset ulkomailta (2. ja 3. polvi)
- Siirtolaisten ystävät ja sukulaiset
- Muut yksityishenkilöt ulkomailta; aiheesta kiinnostuneet Suomen ystävät
- Siirtolaisuudesta aiheena kiinnostuneet henkilöt: sukututkijat, kirjailijat, toimittajat
- Siirtolaistutkijat: tutkimusaineistot
- Kotimaiset yhdistykset ja järjestöt, joilla yhteyksiä ulkosuomalaisiin
- Viranomaiset kotimaasta, museot tai arkistot, joilla yhteyksiä ulkosuomalaisiin tai maahanmuuttajiin

Merkeitäviä lahjoituksia instituutin arkistolle

Ylh. Filmihalli Oy:n johtaja **Antti Välikangas** ja
instituutin hallituksen puheenjohtaja **Pertti Paasio**
katsastamassa instituutille lahjoitettavaa
Ulkosuomalaisen tarina TV-sarjan aineistoa v. 2010.

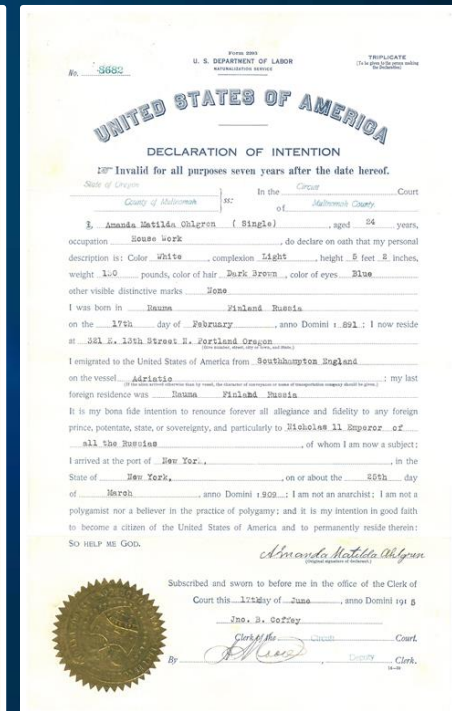
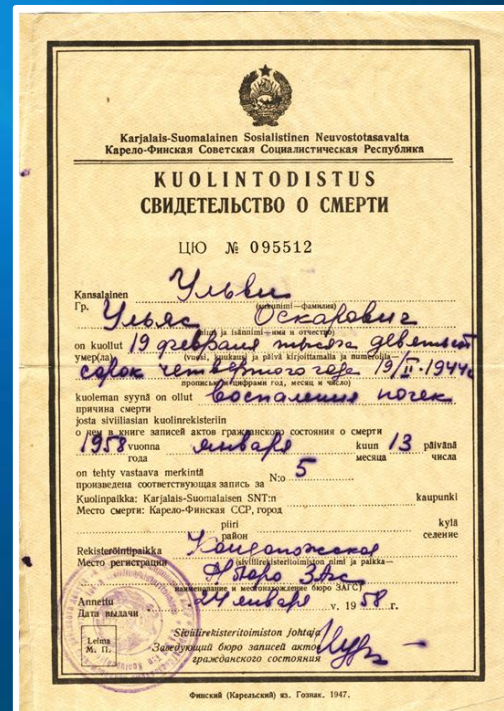
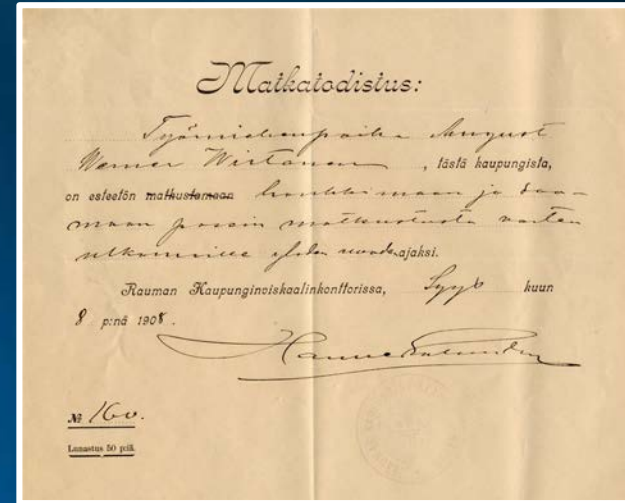
Oik. entinen Sisu-radion toimittaja **Juha Tainio**
esittelemässä Norrbottenin maaherran Ragnar
Lassinantin 1950- ja 1960-luvulla toimittamien radio-
ohjelmien digitoituja nauhoitteita, n. 400 cd-levyistä.

Tärkeimmät aineistoryhmät

Viranomaisasiakirjat sekä muu yksityisiä ihmisiä koskeva virallislouontainen materiaali

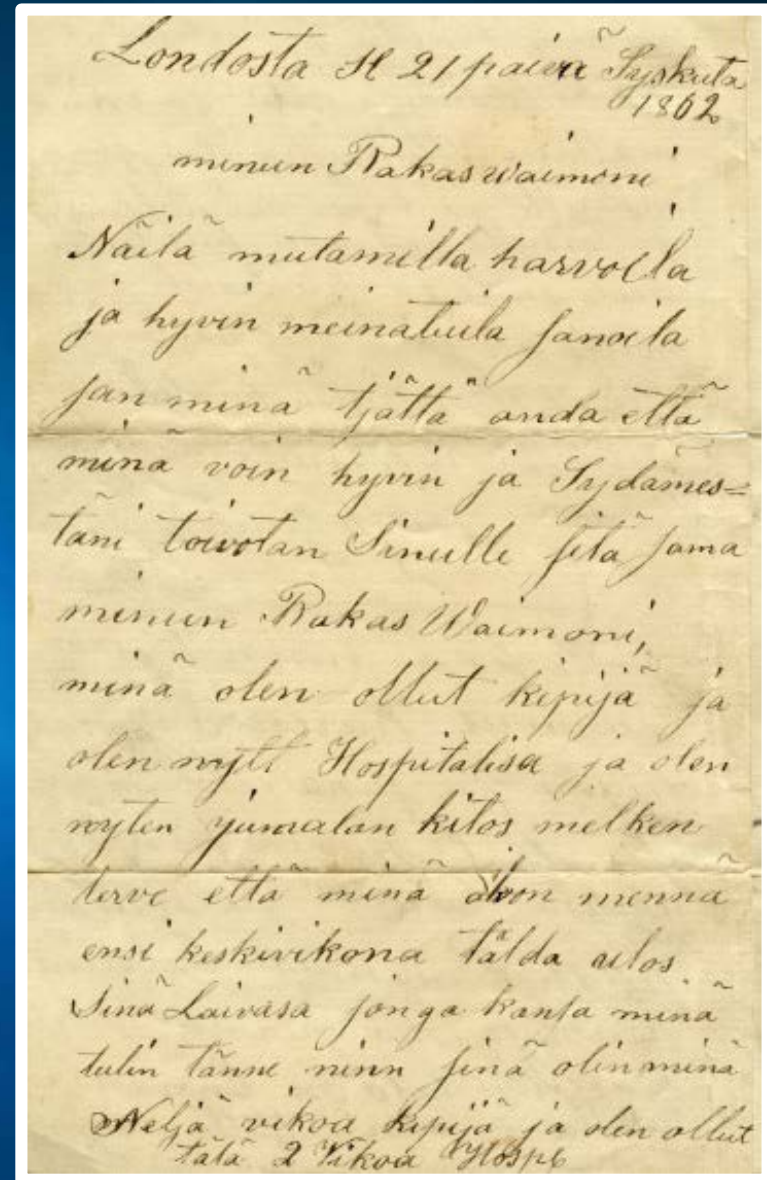
- Matkustamiseen liittyvät dokumentit: esteettömyys-, lääkärin- ja virkatodistukset, passit, matkaliput
- Kansalaistamisasiakirjat
- Eri elämänvaiheisiin liittyvät todistukset
- Kirjelmät
- Työasiakirjat (esim. palkkatositteet, ay-jäsenkirjat)
- Kauppakirjat
- jne.

Yksityiskirjeet

- Kokonaismäärä n. 15 000 kpl
- Arkiston kysytyin aineistoryhmä (tutkimuskäytöllä mitattuna)
- Merkittävin yksittäinen kokoelma: Helsingin yliopiston eteläpohjalaisen osakunnan kirjekeräys, n. 6000 kpl

Joseph Johnsonin kirje Lontoosta vaimolleen Carolinalle, 1862. Kyseessä on vanhin arkiston hallussa oleva siirtolaiskirje.

Londosta H 21 päivän Syyskuuta
1862

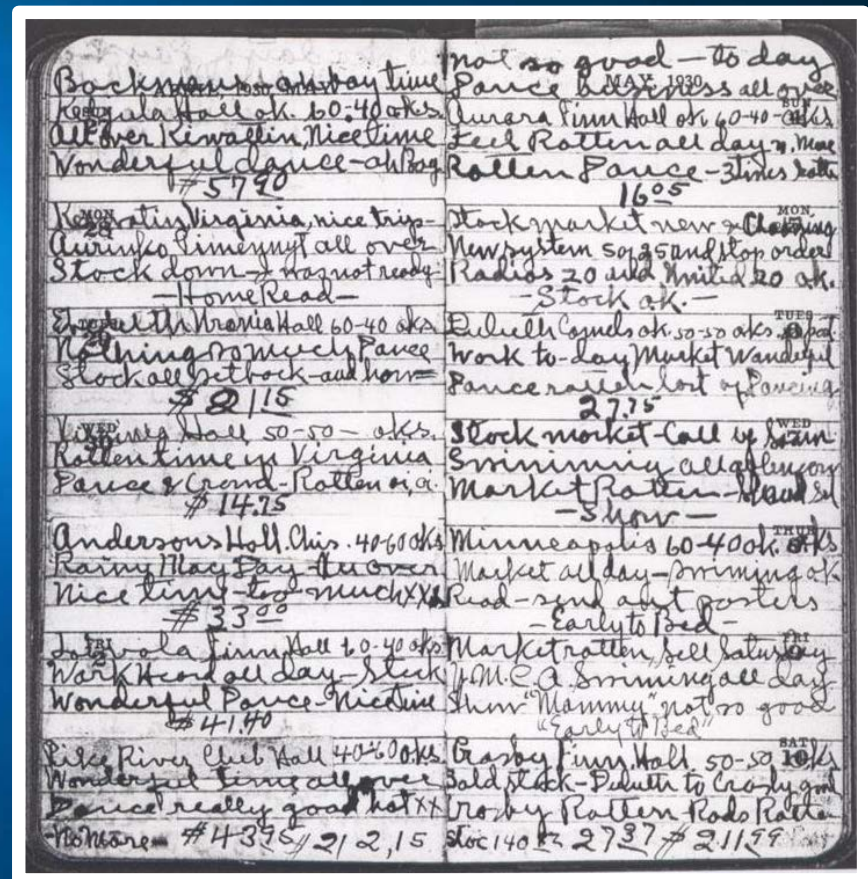
minun Rakas vaimoni

Näitä mutamilla harvoilla
ja hyvin meinatuilla sanoilla
san minä tyttä ande että
minä voin hyvin ja Tydämes-
tani toivotan Sinulle jota jama
minun Rakas vaimoni,
minä olen ollut kipu ja
olen ollut Hospitalissa ja olen
nytten yunacalan kites melken
harve että minä olen mennä
ensi keskivikona tälä aitos
Sinä laivasa jonga kanta minä
tuln tänne minn jina olin minä
Aheja vikoa kipu ja olen ollut
tälä 2 vikoa Hospital

Päiväkirjat

- Arkistoa kartutettu päiväkirjoilla n. 40 kertaa
- Matkapäiväkirjoja n. 50 %
- Aikaväli 1899-2006

Amerikansuomalaisen muusikon John Rosendahlin keikkapäiväkirjan aukeama, 1930.

Muistelmat ja omaelämäkertakirjoitukset

- Kartuntakertoja Siirtolaisuus-kokoelmissa n. 30 kpl
- Mitoissa suurta vaihtelua: muutaman sivun muistiinpanoista satojen sivujen käsikirjoitukseen

302

303

toin viereltä. Piirto oli kaunis kei-
puirto, valkeat reunat ja ylhäällä
viivien lehtikatto. Seuraava pelulla
oli joku upeimpiin kivi. Siinä
vain osa oli maan päällä ja siinä
oli ruti. Siinä kivertä kertoivat
yhtiä ja teistä, Kramihelmasta vih-
toivi suo laajri meidät, tai mun-
maa äitiensä ja lino veljensä ja sisar-
ret katjutatu ja äitiä. Vihtari
ens oli ammattina - raitamilla.
Tän oli uutta harvoin suomalaisien
jotua eivät joutuneet työ arami-
jau. Hän oli koko rotajou ruita-
malla. Vihtari enolta alkoi tällä
kirjeitä. Hän kirjitteli ahaavaan
ja venäjäksi. Kirjeet eivät olleet
pitkiä, niissä oli joku kirjelmä
alansa ramat raivat. Toivotan sulle
kaikkien parhainta tärkeitä ter-
veyttä ja ilmeitti että itre on terve.
Kramihelmasta kävi halennon.
Tän kävi ihmisten armoissa ja
kyrelli miten elätte. Ihmitit van-
hettivat että on raskasta. Hän ra-
usi kärsivää vielä vähän, kohta
tulee helpampi.

Me lapset meitäin koalumu. Koulu
oli joku toirelles puolella tee-
rella puolen katuja. Se oli pieni
piinen talo. Minulla oli kaakoa ma-
renuus tula su viitruyt oppia. Opet-
taja oli vauka nainen. Hän oli
khuva karvoittaan, mutta häällä
oli viiraaat rilmät, oli viiraa ik-
minen. Hänellä oli harvoin takka-
re oli ruoca melkein olkajäällä
raakka. Toimii opettaja huocasi
että olen marantunut enkä ai-
teunakaan rillia. Ruocan ei ollut
kuoka oli huocaa. Se marantui.
Huocan minun larkente oli erittäin
kyvä, minä ~~en~~ vain välittänyt oppi-
miresta. Kevään larkunon tuumika
Opettaja rauoi nyt käyteen larku-
maan päätän koko tuuti. Opettaja
luki lirtän ottaa pois-
vähentän kertoa jukaa. Minä koko tuuti. Sät-
ton opettaja alkoi kyrellä. Rauoi
eurin että jokinainen joku vastaa
vääriä jota reiramaan ja istumaa
päärette ritteu kuu joku vastaa
vixein. Katto reiroi moaton. Minä
viittiläin kättäni. Opettaja rauoi
että viittiläi Ruudolij kyllä mä
kyryä vielä riuuttakin. Minä
istien rauharra tana pulpatis-
ra. Pimein reiroi koko larkka. Pal-
jella oli vain kokri tyttö, puo-
kua parhaimmat oppiläat. Kocu-

Ote erään inkeriläisen papin
muistelmista, ss. 302-303

Instituutin asiakirja-arkisto

Haastattelut

- Äänitteinä ja/tai litteraatioina
→ tallennemuodot:
CD, c-kasetti,
minidisc, dat-nauha,
kelanauha
- Äänitteiden kokonaiskesto yli 700 tuntia
- Instituutin omia taltiointeja 30-40 %

Olavi Koivukangas haastattelemassa maanviljelijä Kalevi Havukaista Australiassa v.1981.

Valokuvat

- Fyysisten kuvien kokoelmassa yli 17 000 vedosta
- Pelkästään digitaalisessa muodossa olevia kuvia n. 4500 kpl
- Valokuvat ovat kysytyin aineistoryhmämme
→ tutkijoista mediaan, museonäyttelyistä teatteriesityksiin

Kuvakokoelmaamme
voi myös kätevästi
käydä tutustumassa
nettisivuillamme.

Pääsivusto - Main Site » WEB-galleria

Kuvagallerian kuvia (tarkkuus 72 dpi) voi käyttää ilmaiseksi yksityisiin tarkoituksiin. Parempilaatuisia kuvia (300 dpi) kaupalliseen käyttöön voi tilata ottamalla yhteyttä arkistonhoitajaan.

• ARKISTON KOKO KUVALUETTELO

Web Gallery photographs (72 dpi resolution) can be used for free in private use. Higher resolution versions (300 dpi) for commercial use can be ordered by contacting the archivist.

Afrikka - Africa

Amerikka - USA

Kanada - Canada

Australia

Etela-Amerikka -
Latin America

Eurooppa - Europe

Ruotsi - Sweden

Venaja - Russia

Uusi-Seelanti - New
Zealand

Matka - Travel

Pilakuvat -
Cartoons

Suomi - Finland

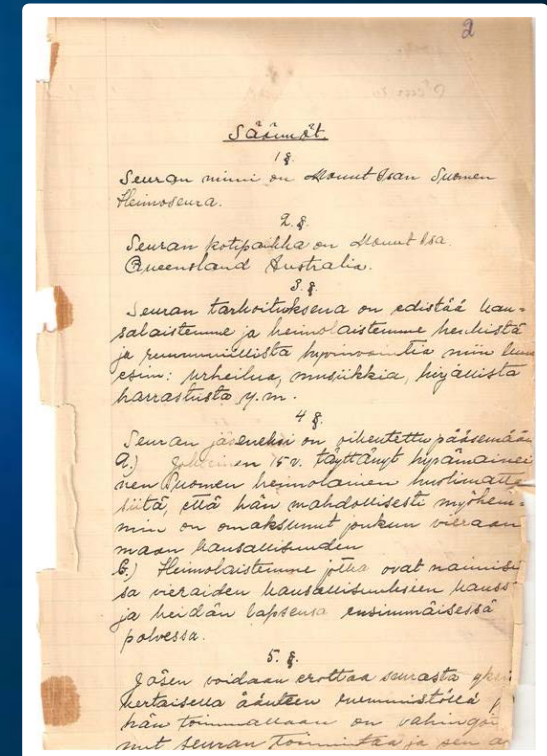
www.siirtolaisuusinstituutti.fi

Yhdistysasiakirjat

- Vilkas yhdistystoiminta tyypillistä ulkosuomalaisille ympäri maailmaa
→ ”Suomi-seurat”, poliittiset yhdistykset, urheiluseurat, kulttuuriyhdistykset, raittiusseurat jne.
- Siirtolaisuuskokoelmissa talletettuna yhdistyshistoriaa ”palasista kokonaisuuksiin”, irrallisista pöytäkirjoista täydellisiin arkistoihin
→ esimerkkejä jälkimmäisestä: Kulttuuriyhdistys Kaleva (Espanja), Tullyn Suomi-seura (Australia), Suur-New Yorkin suomalaisseurojen keskustoimikunta (USA)

Työväenyhdistys Saiman jäseniä.
Fitchburg, Massachusetts, USA.

Ote Mount Isan
Heimoseuran
säännöistä.
Australia, 1935.

Lisää aineistoryhmiä...

- **Muut äänitallenteet**
 - musiikkitalenteet (mm. useita satoja savikiekkoäänitteitä)
 - radio-ohjelmat
- **AV-aineistot**
 - televisio-ohjelmat
 - dokumenttielokuvat
- **Tutkimusaineistot**
- **Lehtileikkeet**
- **Pienpainatteet**
- **Vanhat siirtolaislehdet**

Henkilörekisteriluonteiset aineistot löytyvät suurelta osin Siirtolaisrekisteristä.

Kuvassa amerikansuomalainen tv-juontaja Carl Pellonpää. Hän isännöi Suomi Kutsuu/Finland Calling-nimistä ohjelmaa yhtäjaksoisesti 53 vuoden ajan (1962-2015). Arkistomme on vastaanottanut häneltä hiljattain yli 500 tuntia ohjelmamateriaalia.

Yhdysvaltojen vanhin hirsimaja

Helsingin Sanomat 17.7.1956

Suomalaisen Antti Niilonpojan kodissa

Helsinki

Noin puoleentoista päässä sisämaahan pää-ware-joen rannasta on valtain kenties vanhin maja. Se on rakennettu nauloja, niittejä tai rasteja. Se sijaitsee Philadelphian eteläpuolella joen varrella rannalla New Yorkin valtiossa.

Hyvin harvat ihmiset ovat neet merkille rakennuksen merkityksen Amerikan maahistorian kannalta. Eikä näistä ihmisistä ollenkaan tämän artikkelin kirjoittajilla siitä tosiasista, että rakennus on eräs Pohjois-Amerikan mantereiden vanhimmista rakennuksista — ja todellisuudessa Yhdysvaltain vanhin hirsimaja.

Nykyään saatavissa olojen mukaan tämän majan rakensi alunperin vuonna 1675 välisenä aikana suomenkannan tyinen uudisraivaaja Antti Niilonpoika ("Anthony") Niilonpoika. Tiedot on saatu kirkonkirjoista ja laivan kappereista ja laivan parhailaan suoritetuista tutkimuksista rakennuksen iän määrittämiseksi.

Matka „punaisen hämörän” maahan

Hakkapeliitta 1933

Suomalainen rajaloikkari, joka lähti hakemaan ihanne-maata, mutta joutui aluksi Petroskoin vankilaan, kertoo Neuvostolassa saamista kokemuksista lehdellemme.

Liejumaasta metsää suomalaisella sisulla

Siirtolaisten uurastusta Argentiinassa

— Uudelle Suomelle —

Uusi Suomi 10.9.1955

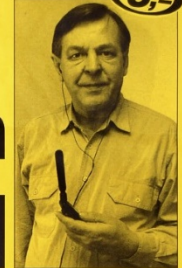
ILTA-SANOMAT

★★

Maanantai 4. 5. 1998

5,-

URPO Leppänen

MENETTI KUULONSA

Somalit rahoittivat matkansa Mekkaan SOSIAALITUELLA

Suomi-Seura ry:n keräämä
lehtileikekokoelma (yli 23 000 leikettä)
→ digitoitu

Ilta-Sanomien
”lööppikokoelma”

Esineistö

- Määrä n. 1400 kpl
- Kokoelmassa mm. matka-arkkuja, vaatteita, kodin tarve-esineitä ja maalauksia

Esineistöstä osa on nähtävillä instituutin näyttelytiloissa (1 krs.).

Arkiston esineistöä instituutin näyttelytiloissa

Digitaaliset aineistot

Miksi arkistoaineistoja digitoidaan?

Halutaan turvata arkistomateriaalin **säilyvyys ja käytettävyys**; kyse on siis arkistohoidon perustehtävistä!

Digitointityön etenemisestä:

- Keskeisiä aineistoja digitoitu kattavasti: kirjeistä 50%, valokuvista yli 80%
- Lähitulevaisuuden tavoitteena digitoitujen aineistojen käyttöönotto instituutin nettisivujen kautta

Arkiston käyttö

- Siirtolaisuuskokoelmat on kaikille avoin arkisto, ja sen aineistot ovat pääosin vapaasti käytettävissä.
- Arkistossa säilytettävistä aineistoista saa toistaiseksi parhaiten tietoa ottamalla suoraan yhteyttä arkistonhoitajaan.
- Siirtolaisuuskokoelmien maakohtaiset arkistoviiteluettelot julkaistaan kotisivuillamme vuoden 2015 aikana (jo julkaistuja: USA, Ruotsi).

- Alkuperäisiä aineistoja voi tutkia Siirtolaisuusinstituutin tiloissa
- Digitaalisesta aineistosta voidaan antaa kopioita etäkäyttöön (pilvipalvelu, sähköpostin liitteet)
- Arkistoaineiston käytöstä laaditaan **käyttösopimus**, jossa määritellään mm. aineiston käyttötarkoitus sekä julkaisemiseen liittyvät ehdot
- Hyväkuntoisesta fyysisestä aineistosta saa valokopioita maksua vastaan
- Paikan päällä tapahtuva aineiston kuvaaminen omalla kameralla on sallittua ja maksutonta

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
Institute of Migration

SOPIMUS

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN ARKISTON AINEISTON KÄYTTÖ

Siirtolaisuusinstituutin arkisto on antanut _____
käyttöön seuraavaa aineistoa: _____
Käyttötarkoitus (tilaaja täyttää): _____
Hinta: -

Aineistoa julkaistaessa on aina mainittava:

- arkistolähde: **Siirtolaisuusinstituutti**
- valokuvan ollessa kyseessä myös kuvaajan nimi, mikäli tiedossa

Valokuvia julkaistaessa julkaisun tekijän/tilaajan on noudatettava tekijänoikeuslainsäädäntöä.

Sähköistä aineistoa ei saa muunnella esim. digitaalisella kuvankäsittelyllä ilman arkiston ja/tai kuvaajan erillistä suostumusta. Merkittävästä muuntelusta on aina erikseen mainittava julkaisemisen yhteydessä.

SI:n arkisto välittää aineistoaan yhteen käyttötarkoitukseen kerrallaan. Aineistoa ei saa ilman lupaa luovuttaa kolmannelle osapuolelle. Haluttaessa käyttää aineistoa toiseen tarkoitukseen on arkistosta kysyttävä tähän erikseen lupa.

Käytön jälkeen fyysinen aineisto palautetaan arkistoon ja sähköinen aineisto poistetaan tallennemediasta. SI:n arkisto toivoo asiakkaitensa toimittavan yhden kappaleen julkaisua/tutkimusta/näyttelyohjelmaa SI:n arkistoon.

Lisätietoja saa tarvittaessa tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaarelta (puh. 02 28 404 51, s-posti: joutork@utu.fi) tai arkistonhoitaja Jarno Heinilältä (puh. 02 28 404 60, s-posti: jshein@utu.fi).

Päiväys ja asiakkaan allekirjoitus

PALAUTA sopimus täytettynä ja allekirjoitettuna. Kiitos!

<p>Osoite / Address Eerikinkatu 34 20100 Turku, Finland</p>	<p>Tel. / Fax (domestic) Tel. 02-2840 440 Fax 02-2333 460</p>	<p>Internet www.siirtolaisuusinstituutti.fi</p>
--	--	---

Arkistoaineiston käyttösopimus

Pohjanmaan aluekeskus

- Arkistomateriaalia kerätään ja tallennetaan myös Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksessa
- Siirtolaisuuskokoelmien Pohjanmaan aluekeskuksen materiaalia säilytetään keskuksen tiloissa Seinäjoella

siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Ota yhteyttä!

Arkistonhoitaja **Jarno Heinilä:**

e-mail: jarno.heinila@utu.fi

puh: (02) 28 404 60

Lisätietoja arkistosta [www-sivuillamme:](http://www.suomenarkisto.fi)

www.siirtolaisuusinstituutti.fi